

ORİJİNAL YAZI

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servisine Başvuran Adli Olguların Değerlendirilmesi

Nursel TÜRKMEN*, Semra AKGÖZ**, Atınç ÇOLTU*, Nilüfer ERGİN***

* Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Bursa.

** Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim Dalı, Bursa.

*** Uludağ Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik ve Sağlık Memurluğu Bölümü, Bursa.

ÖZET

Bu çalışma, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servisi'ne başvuran adli olguların demografik özelliklerini ve acil serviste görev yapan hekimler tarafından adli olgu olarak değerlendirilip değerlendirilmediklerini incelemek ve 1996 yılından beri acil serviste her ay kurum içi düzenlenen adli tıp seminerlerinin hedeflerine ulaşip ulaşmadığını araştırmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmada 01/04/2002-31/03/2003 tarihleri arasında Acil Servisi protokol defterinde müracaat etmiş tüm adli olgular taranarak çalışma kapsamına alınmıştır. Tüm adli olguların %68,4'ü erkek olup %23,5 ile en fazla olgunun 20-29 yaş grubunda olduğu saptanmıştır. Adli olgu olarak değerlendirilmesi gereken olguların %76'sına adli olgu kaşesi vurulduğu görülmüştür. Bu oranın, 1995-1997 ve 1999-2001 dönemini kapsayan çalışmalarla karşılaştırıldığında sırasıyla %43,57 ve %53,9'dan %76'a çıktığı görülmüştür. Sonuç olarak; kişilerin haklarının kaybolmaması veya gereksiz yere mağdur olmalarını engellemek için hastayı tedavi etmek kadar adli rapor yazma sorumluluğu bulunan hekimlere mezuniyet öncesi ve sonrası eğitimlere devam edilmesi, seminerlerde bilgi kazandırmanın yanı sıra hekimlerimize adli olgulardaki sorumluluklarını iyice kavrayacak formasyonların eğitim sürecine aktarılması gerektiğine inanmaktayız.

Anahtar Kelimeler: Acil servis. Adli vaka.

Evaluation Of Legal Cases Admitted to Uludağ University Medical School Emergency Department

ABSTRACT

In this study, we aimed to investigate the demographic properties of legal cases who admitted to Uludağ University Medical School Hospital emergency department and whether these cases were examined as legal by doctors on duty in emergency department, as well as to evaluate the efficiency of the institutional forensic medicine seminars arranged since the year of 1996 in emergency department. By searching the records book, all legal cases were included in the study who were admitted to the emergency service between 01/04/2002-31/03/2003. Of the legal cases, 68,4% were male and 23,5 % were in the 20-29 age group. Only 76% of all legal cases were recorded as legal. It is revealed that the ratio is increased to 76% when compared with the studies performed in 1995-1997 and 1999-2001 periods of which the results were 43,57% and 53,9% respectively. As a conclusion; in order to preserve personal rights, and prevent unnecessary mistreatment; in addition to the medical treatment, we believe that the continuity of pre and post graduate education of doctors with legal report writing responsibility, as well as giving information in seminars, we should transfer these process in to education, and increase their responsibility in legal cases.

Key Words: Emergency service. Forensic case.

Adli olgular, acil olguların önemli bir kısmını oluşturdüğundan, Acil Servislerde görev yapan hekimler adli olgularla daha sık karşılaşmaktadır. Harici etkenler sonucu oluşan ve kişilerin beden ve ruh sağlığının bozulmasına ya da ölüme sebebiyet veren her olay bir adli olgu olarak değerlendirilir. Hastanelerin Acil

Servislerine veya Sağlık Ocaklarına müracaat eden darp, trafik kazası, ateşli silah ve patlayıcı madde yaralanması, her türlü alet yaralanması, yanık, elektrik çarpması, asfiksi, işkence ve kötü muamele, çocuk istismarı, düşme ve diğer yaralanmalar, zehirlenmeler, intihar girişimleri gibi tüm olgular adli olgu niteliği taşımaktadır. Acil serviste görev yapan hekimlerin hastayı tedavi etme sorumluluğunun yanı sıra, adli olgularda saptanan travmatik lezyonları bir rapor halinde düzenlemesi ve olayı adli makamlara bildirmesi gibi önemli görevleri de bulunmaktadır¹⁻⁵. Geçici ve kesin rapor yazılması sırasında yapılacak hatalar, ileri de telafisi zor olan sorunlara yol açabilmekte ve hekime yasal sorumluluklar yüklemektedir^{2,6-8}.

Geliş Tarihi: 02.05.2005
Kabul Tarihi: 17.05.2005

Dr. Nursel TÜRKMEN
Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi
Adli Tıp Anabilim Dalı
16059 Görükle/Bursa
Tel: (224) 442 84 00 / 1632
e-posta: nursel_turkmen@hotmail.com

Bu çalışma, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık, Uygulama ve Araştırma Merkezi Acil Servisi'ne başvuran adli olguların demografik özelliklerini ve acil serviste görev yapan hekimler tarafından adli olgu olarak değerlendirilip değerlendirilmediklerini incelemek, 1995-1997 ve 1999-2001 yılları arasında yapılan aynı özellikteki çalışmalarla^{9,10} karşılaştırarak acil serviste her ay kurum içi düzenlenen adli tıp seminerlerinin hedeflerine ulaşip ulaşmadığını araştırmak amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem

Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırmanın örneklemini Uludağ Üniversitesi Sağlık, Uygulama ve Araştırma Merkezi (SUAM) Acil Servisine 01/04/2002–31/03/2003 tarihleri arasında müracaat etmiş tüm adli olgular oluşturmuştur. Bu çalışmaya, SUAM Müdürlüğünden yazılı izin alındıktan sonra başlanmıştır.

Adli olguların yaşı, cinsiyeti, başvurduğu tarih, “adli olgu” kaşesi vurularak rapor düzenlenip düzenlenmediği ve olay türü hakkındaki bilgilerini derlemek için, öncelikle bir form oluşturulmuştur. Veriler, Acil Servis'te stajlarını yapan Uludağ Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu Hemşirelik ve Sağlık Memurluğu bölümü son sınıf öğrencileri tarafından, geriye dönük olarak acil kayıt defterlerinin taranması ile toplanmıştır.

Acil kayıt defterinde olay türü belirtilmemiş olgular lezyonun yerine göre; kafa ve yüz travmaları, üst ekstremitre travmaları, alt ekstremitre travmaları, göz travmaları ve genel vücut travmaları bölümleri altında sınıflandırılmıştır. Skalpta kesi, yüzde kesi, çene kırığı, kulak zarı perforasyonu ve kafa travması olarak kaydedilen olgular “kafa ve yüz travmaları”, el kesisi, el travması, el-bilek travması, parmak kesisi, parmak amputasyonu, kol travması olarak kaydedilen olgular “üst ekstremitre travması”, ayak kesisi, ayak travması, dizde, bacakta, uylukta kesi veya yaralanma olarak kaydedilen olgular “alt ekstremitre travması”, gözde yabancı cisim, göze travma, göz perforasyonu kaydedilen olgular “göz travması”, yalnızca travma olarak yazılan olgular ise “genel vücut travması” adı altında toplanmıştır.

Veriler kodlanarak Excel programında kaydedilmiş ve istatistiksel analizleri SPSS for Windows ver. 11.0 paket programı kullanılarak elde edilmiştir. Veriler ortalama $\pm$ standart hata ve frekans (n, %) olarak sunulmuştur. Yaş grupları, cinsiyet, başvurduğu ay, travma türleri ve adli kaşe vurulmasına göre adli olgu oranlarının karşılaştırılmasında Tek örneklem ki-kare test ile Pearson ki-kare testi; yaş ortalamalarının karşılaştırılmasında bağımsız gruplarda t-test kullanılmıştır. Tüm istatistik analizlerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servis kayıt defterinin incelenmesinde; 01/04/2002–31/03/2003 tarihleri arasında başvuran adli olgu sayısı 10984 olup Bursa İl Merkezi Kamu Hastaneleri acil servislerine aynı sürede yapılan adli olgu başvuruları (n=40033) içerisindeki oranı %27.4'dür¹¹.

Aylık ortalama adli olgu sayısı 915 $\pm$ 84 olup en az Mayıs (n=261, %2.4), en fazla Temmuz (n=1423, %13) ayında adli olgu başvurusu olduğu saptanmıştır (Şekil 1). Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül aylarında %9.9'dan %13'e değişen oranlarda, aylık ortalama adli vaka sayısının üzerinde başvuru yapılmıştır (p<0.001).

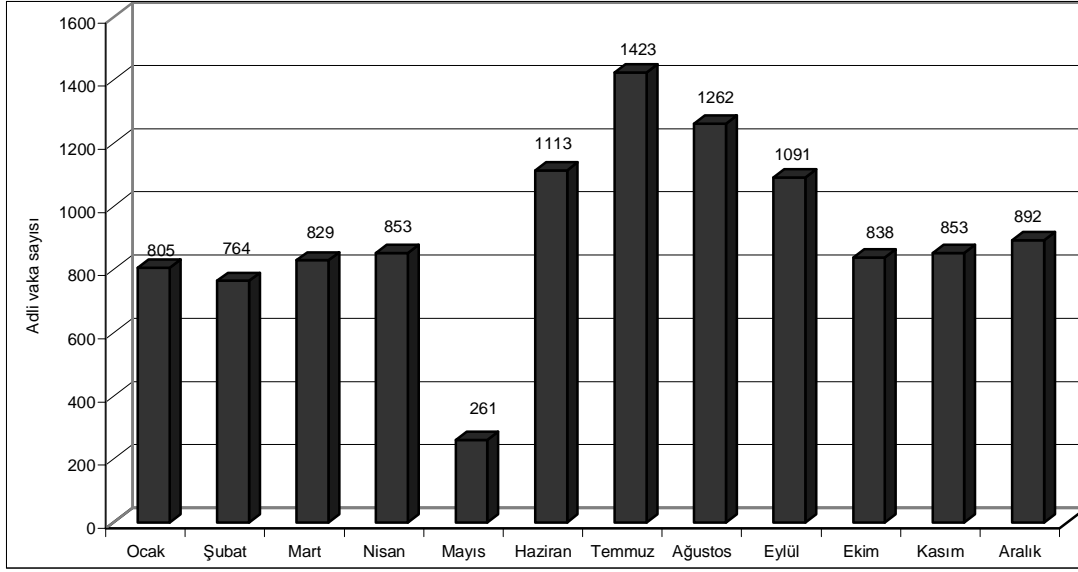
Tüm adli olguların %68,4'ü (n=7517) erkek ve %31,6'sı (n=3467) kadın olup, erkek olguların sayıca fazla olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0.001).

Olguların %6.3'ünün (n=687) yaşının kayıtlı olmadığı saptanmıştır. Yaş verisi olan olguların yaş ortalaması 28.7 $\pm$ 0.2 (min. 1- mak. 94) yıldır. En çok olguya %23,5 (n=2586) ile 20-29 yaş grubunda rastlanmıştır (Tablo I).

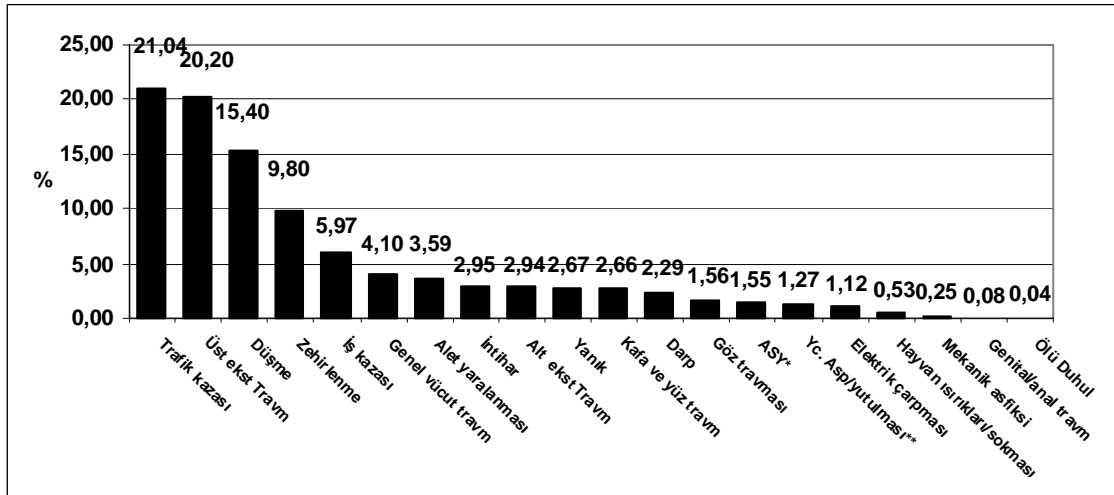
UÜTF Acil Servislerinde görevli hekimlerce adli olgu olarak değerlendirilmesi gereken 10984 olgunun 8347'sine (%76) adli olgu kaşesi vurularak adli rapor düzenlendiği saptanmıştır. Adli kaşe vurulmasının olguların cinsiyetine ve yaş grubuna göre de anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Adli olgu kaşesi vurulmamış adli olguların yaşı (26.0 $\pm$ 0.4 yıl), kaşe vurulan olguların yaşından (29.7 $\pm$ 0.2 yıl) anlamlı olarak daha küçüktür (p<0.001). Erkek adli olguların %79.9'una (n=6003), kadın adli olguların %67.6'sına (n=2344) adli olgu kaşesi vurulmuştur (p<0.001).

Tablo II'de adli olguların yaş gruplarına, olay türüne ve adli olgu kaşesi vurulmasına göre dağılımı sunulmuştur. Ateşli silah yaralanmaları ve mekanik asfiksi olgularının tamamına adli olgu kaşesi vurulduğu tespit edilmiştir. Trafik kazası (%99.1), iş kazası (%99.2), intihar girişimi (%98.1), darp olgusu (%98), elektrik çarpması (%97.6), hayvan ısırık/sokması (%94,8) olgularında bu oran oldukça yüksek saptanmıştır. Zehirlenme (%84.7), üst ekstremitre travması (%81,2), genital/anal travma (%66,7), yanık (%65,2) olgularında bu oranın düştüğü, düşme (%55), kafa ve yüz travması (%51), alet yaralanması (%46,2), göz travması (%42,7), alt ekstremitre travması (%29,1), genel vücut travması (%27,3), yabancı cisim aspirasyonu/yutulması (%2,2) olgularında ise oranın oldukça düştüğü görülmüştür. Adli nitelik taşımayan 33 dahili hastalığı bulunan olguya adli olgu kaşesi vurulduğu tespit edilmiştir.

ÜTF Acil Servisine Başvuran Adli Olgular

Şekil 1:
ÜTF Acil servislerine başvuran adli olguların aylara göre dağılımı.

* ASY: Ateşli silah yaralanması.

** Yc. Asp/yutulması: Yabancı cisim aspirasyonu/yutulması

Şekil 2:
ÜTF Acil servislerine başvuran adli olguların travma türlerine göre yüzde dağılımı.

Tablo I- Adli vakaların cinsiyete, yaş gruplarına ve adli olgu kaşesi vurulmasına göre dağılımı

Cinsiyet		Yaş Grupları								Toplam	
		0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70≥		B*
Erkek	AVK(+)	604	831	1524	1057	726	410	177	169	505	6003
	AVK(-)	405	308	319	156	127	84	51	51	13	1514
	Toplam	1009	1139	1843	1213	853	494	228	220	518	7517
Kadın	AVK(+)	365	419	556	298	251	138	70	87	160	2344
	AVK(-)	291	201	187	94	126	78	65	72	9	1123
	Toplam	656	620	743	392	377	216	135	159	169	3467
TOPLAM		1665	1759	2586	1605	1230	710	363	379	687	10984

AVK (-): Adli olgu kaşesi vurulmayanlar, AVK (+): Adli olgu kaşesi vurulanlar,

*B: Belirtilmemiş

Tablo II- Adli olgu kaşesi vurulan ve vurulmayan olguların yaş grupları ve travma türlerine göre dağılımı

TRAVMA TÜRÜ	YAŞ GRUPLARI																		TOPLAM	
	0-9		10-19		20-29		30-39		40-49		50-59		60-69		70≥		B *		T **	AVK (+) %
	AVK (-)	AVK (+)	AVK (-)	AVK (+)	AVK (-)	AVK (+)	AVK (-)	AVK (+)	AVK (-)	AVK (+)	AVK (-)	AVK (+)	AVK (-)	AVK (+)	AVK (-)	AVK (+)	AVK (-)	AVK (+)		
Trafik kazası	4	303	4	320	2	477	3	330	2	244	3	151	2	108	1	79	0	276	2309	99,1
Üst ekst Travm	70	88	93	304	94	559	50	348	54	212	33	136	12	51	8	18	3	84	2217	81,2
Düşme	244	313	118	116	95	86	52	77	68	106	51	57	50	36	75	93	8	45	1690	55
Zehirlenme	99	123	34	137	12	265	10	128	5	101	0	48	2	18	2	27	1	64	1076	84,7
İş kazası	0	1	0	72	2	211	1	159	1	81	0	30	1	12	0	6	0	78	655	99,2
Genel vücut travm	57	26	65	15	88	23	29	18	38	10	23	12	10	1	15	9	2	9	450	27,3
Alet yaralanması	48	0	45	25	45	55	28	36	21	42	18	12	7	0	0	3	0	9	394	46,2
İntihar	0	0	3	97	1	109	1	42	0	16	1	18	0	9	0	6	0	21	324	98,1
Alt ekst Travm	21	3	65	15	55	33	25	25	27	12	12	3	13	0	5	3	6	0	323	29,1
Yanık	19	58	21	33	41	48	6	19	7	18	3	9	3	0	2	0	0	6	293	65,2
Kafa ve yüz travm	46	30	18	34	29	25	13	15	9	18	9	9	9	0	8	6	2	12	292	51
Darp	0	0	1	15	2	78	0	66	0	30	0	27	0	3	2	3	0	24	251	98
Göz travması	6	9	17	9	26	19	25	18	16	9	6	6	1	3	1	0	0	0	171	42,7
ASY	0	3	0	18	0	47	0	36	0	21	0	21	0	3	0	3	0	18	170	100
Yc. Asp/yutulması	80	0	23	3	12	0	5	0	5	0	3	0	5	0	3	0	0	0	139	2,2
Elektrik çarpması	0	6	1	22	1	18	1	23	0	33	0	3	0	0	0	0	0	15	123	97,6
Hayvan ısırıkla- rı/sokması	0	3	1	6	1	12	0	6	0	18	0	6	0	0	1	0	0	4	58	94,8
Mekanik asfiksi	0	0	0	9	0	12	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27	100
Genital/anal travm	2	0	0	0	0	0	1	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	9	66,7
Ölü Duhul	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	4	75
Belirtilmemiş	0	0	0	0	0	3	0	3	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	9	100
TOPLAM	696	969	509	1250	506	2080	250	1355	253	977	162	548	116	247	123	256	22	665	10984	76

AVK (-): Adli olgu kaşesi vurulmayanlar, AVK (+): Adli olgu kaşesi vurulanlar,

Yc. Asp: Yabancı cisim aspirasyonu, ASY: Ateşli silah yaralanması, *B: Belirtilmemiş, **T: Toplam

AVK (+) %: Travma türlerinde satır toplamına göre AVK (+)'lik yüzdesi.

Yaş grupları içerisinde adli olgu kaşesi vurulma oranının %58.3 ile en az 0-9 yaş grubunda olduğu saptanmıştır (p<0.001). Diğer yaş gruplarından farklı olarak 0-9 yaş grubundaki 80 yabancı cisim aspirasyonu veya yutulması, 2 genital/anal travma ve 48 alet yaralanması olgusunun hiçbirine adli olgu kaşesi vurulmamıştır (Tablo II).

Tartışma ve Sonuç

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servis kayıt defterinin incelenmesinde; Nisan 2002- Mart 2003 tarihleri arasında başvuran adli olgu sayısı 10984 olup aynı sürede Bursa İl Merkezi Kamu Hastaneleri Acil servislerine yapılan adli olgu başvuruları (n=40033) içerisindeki oranı %27.4'dür. Bu oranın yüksek olmasını, UÜTF'nin Güney Marmara Bölgesindeki tek Üniversite Hastanesi olmasına ve çok işlek bir karayolu üzerinde bulunmasına bağlıyoruz. Bu yüksek oran göz önüne alındığında, konunun önemi ortaya çıkmaktadır.

Adli olgu başvurularının yaz aylarında (%34.6) daha fazla görülmesi yapılan diğer çalışmalarla¹²⁻¹⁶ uyumlu olup bu aylarda insanların daha fazla dışa dönük aktivite içinde olmasına bağlanabilir.

Çalışmamızda ve bu konuda yapılan benzer çalışmalarda da adli olguların önemli çoğunluğunu erkeklerin oluşturması, erkeklerin kadınlara oranla sosyal yaşantıya daha fazla katılmaları nedeni ile travmaya maruz kalma risklerinin de daha fazla olduğunu göstermektedir¹²⁻¹⁸.

Olguların %6.3'ünün yaşının kayıtlı olmadığı saptanmıştır. Kayıtları tutan yardımcı sağlık personeline de adli olgular hakkında seminerler düzenlenmesinin kayıtların eksiksiz tutulmasını sağlayacağına inanmaktayız. Yaş verisi olan olguların yaş ortalaması 28.7 yıl olup en çok olguya 20-29 yaş grubunda (%23.6) rastlanmıştır. Aktif yaşamda yer alan bu yaş grubunda adli olayların sık görülmesi, benzer çalışmalarda da gösterilmiştir¹²⁻¹⁸.

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servisinde, 1996 yılı Ocak ayından itibaren her ayın ilk haftasında acil serviste çalışan Acil Anabilim Dalı hekimleri, acil servis rotasyonu yapan araştırma görevlisi hekimler ve son sınıf Tıp Fakültesi öğrencilerinin katıldığı kurum içi Adli Tıp eğitim semineri düzenlenmektedir. Bu seminerlerde adli olgu olarak değerlendirilmesi gereken olguların neler olduğu, adli rapor formlarının içeriği ve nasıl doldurulması gerektiği hakkında bilgiler aktarılmaktadır.

UÜTF Acil Servisine Başvuran Adli Olgular

Çoltu ve arkadaşlarının 1995-1997 ve Çetin ve arkadaşlarının 1999-2001 dönemlerini kapsayan çalışmalarında acil kayıt defterlerinde adli olgulara adli kaşe vurulma oranları sırasıyla %43.6 ve %53.9 olarak saptanmıştır^{9,10}. Bizim çalışmamızda ise bu oran %76 olarak bulunmuştur. Bu da 1996 yılından itibaren yapılan seminerlerin hedeflerine önemli ölçüde ulaştığını göstermektedir. Ancak, adli olgu kaşesi vurulmamış olguların yaşının kaşe vurulan olguların yaşından daha küçük olması, özellikle 0-9 yaş grubundaki olguların %41.7'sine kaşe vurulmamış olması, diğer yaş gruplarından farklı olarak 0-9 yaş grubundaki 80 yabancı cisim aspirasyonu veya yutulması, 2 genital/anal travma ve 48 alet yaralanması olgusunun hiçbirine adli olgu kaşesi vurulmamış olması yapılan seminerlerin çocuk acil servisinde çalışan hekim ve sağlık personeli arasında da yaygınlaştırılması gerektiğini düşündürmüştür.

Çalışmamızda genel vücut travmaları, kafa ve yüz travmaları, göz travmaları, alt ve üst ekstremité travmaları olgularına adli olgu kaşesi vurulma oranının, söz konusu çalışmalar kadar olmasa da düşük olduğu saptanmıştır. Bu olgularda defterlere; travma, kafada kesi, gözde yabancı cisim, el kesisi ve ayak kesisi gibi terimler sık olarak yazılmaktadır. Seminerlerde bunun yerine olayın türünün yazılması, adli raporlarda olay türü bölümüne ise bu terimlerin yazılmaması gerektiği anlatılmaya devam edilerek düzelmenin artacağına, aynı zamanda kayıtları tutan yardımcı sağlık personeline de adli olgular hakkında seminerler düzenlenmesinin hataların azalmasına yardımcı olacağına inanılmaktadır.

Acilde çalışan hekimlerin adli olgularda adli rapor düzenleyerek ilgili makamlara bildirim yapma zorunluluğu bulunmaktadır. Ancak ülkemizde mezuniyet öncesi ve sonrası adli tıp eğitiminin yetersizliği, hekimlerin bu konuları yeterince bilmemeleri ya da konuya ilgi duymamalarından dolayı hekimlerin genel olarak adli rapor yazmaktan kaçındıkları, bu konuda endişe duydukları görülmektedir¹. Ayrıca, adli olguların bildirilmemesi nedeniyle birçok meslektaşımız adli sorunlarla karşılaşmaktadır. Türk Ceza Kanunu 280. maddesine göre görevini yaptığı sırada bir suçun işlendiği yönde bir belirti ile karşılaşmasına rağmen, durumu yetkili makamlara bildirmeyen veya bu hususta gecikme gösteren sağlık mesleği mensubu, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır¹⁹.

Sonuç olarak; kişilerin haklarının kaybolmaması veya gereksiz yere mağdur olmalarını engellemek için, hastayı tedavi etmek kadar, adli rapor yazma sorumluluğu bulunan hekimlere mezuniyet öncesi ve sonrası eğitimlere devam edilmesi, seminerlerde bilgi kazandırmanın yanı sıra hekimlerimize ve yardımcı sağlık personeline adli olgulardaki sorumluluklarını iyice kavratacak formasyonların, eğitim sürecine aktarılması gerektiğine inanılmaktadır.

Kaynaklar

1. Durak D: Acil serviste adli problemler. 1. Ulusal Acil Servis Hekimliği, Özet kitabı (02-04 Nisan 2004, Uludağ), Bursa. 2004. 35-8.
2. Koç S, Çetin G, Kolusayın Ö: Acil Olgularda Hekimin Yasal Sorumluluğu ve Adli Tıp Sorunları. Sendrom 6: 54-9, 1994.
3. Tunalı İ. Hekimin Mesleki Sorumluluğu. Ankara Tıp Mecmuası 1992; 45: 25-34.
4. Salaçin S. Travmalarda Adli Rapor Düzenlenmesi (I). Arşiv 1992;1: 87-94.
5. Salaçin S. Travmalarda Adli Rapor Düzenlenmesi (II). Arşiv 1992;1: 199-206.
6. Erkol Z, Fincancı ŞK. TCK 456. Maddesinin Adli ve Tıbbi Açından Değerlendirilmesi. Gaziantep Tıp Fakültesi Dergisi 1991;2:111-20.
7. Durak D, Fedakar R, Çoltu A, Türkmen N. Hekimin mesleki uygulamalarına bağlı hukuki ve cezai sorumlulukları. Bursa Devlet Hastanesi Bülteni 2000. 16:14-3.
8. Hancı H: Hekimin Yasal Sorumlulukları. İzmir: Egem Tıbbi Yayıncılık; 1995. 92-3.
9. Çoltu MA, Durak D, Fedakar R: Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servisi'nde düzenlenen adli rapor formlarının değerlendirilmesi. III. Adli Bilimler Kongresi, (Poster Sunumu) Adli Tıp Bülteni 5: 36-40, 2000.
10. Çetin V, Fedakar R. Adli rapor formlarının kurum içi adli tıp eğitim seminerlerinin etkinliği açısından değerlendirilmesi. Adli Bilimler Dergisi 3: 7-14, 2004.
11. Türkmen N, Akgöz S, Çoltu A, Ergin N. Bursa'da kamu hastaneleri acil servislerine başvuran adli nitelikteki genital muayene olgularının değerlendirilmesi. Bursa Devlet Hastanesi Dergisi. Baskıda, 2005.
12. Küçüker H. Acil Servise Gelen Ölümle Sonuçlanmayan Travmatik Adli Olguların ve Raporlarının Değerlendirilmesi. Acil Tıp Dergisi 2003; 3: 19-23.
13. Altun G, Azmak D, Yılmaz A, Yılmaz G. Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servisine Başvuran Adli Olguların Özellikleri. Adli Tıp Bülteni 1997; 2: 62-6.
14. Yavuz MS, Özgüner İF. Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servisine 1999-2001 Yılları Arasında Müracaat Eden Adli Olguların Değerlendirilmesi. Adli Tıp Dergisi 2003; 17: 47-53 .
15. Katkıcı U, Örsal M, Özkök S. C.Ü.T.F Hastanesi'ne Başvuran Adli Olguların Özelliklerinin Araştırılması. C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi 1993; 15: 34-9.
16. Yavuz F, Baştürk P, Yavuz MS, Yorulmaz C. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Acil Servisine başvuran olguların değerlendirilmesi. Adli Bilimler Dergisi 2002; 1: 20-6.
17. Tokdemir M, Küçüker H, Aksu A. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne Başvuran Adli Olguların Retrospektif Olarak Değerlendirilmesi. Fırat Tıp Dergisi 2000; 2: 151-5.
18. Canbaz K. İlk ve Acil Yardım Basamağında Adli Olguların Değerlendirilmesi İstanbul: İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi; (Uzmanlık Tezi) 1998.
19. Yeni Türk Ceza Kanunu ve İlgili Mevzuat. Ankara: Adalet Yayınevi. 2004. 130.